

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Одеського державного екологічного університету
(11-18 травня 2022 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2022**

Гончар К. В., ст. гр. А-5

Наукове керівництво: Божко Л. Ю., канд. геогр. наук, доц.

Барсукова О. А., канд. геогр. наук, доц.

Кафедра Агрометеорології та агроекології

ВПЛИВ ПОГОДНИХ УМОВ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ГРЕЧКИ В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Гречка – найважливіша круп'яна культура. Гречана крупа відрізняється високими поживними властивостями і добрими смаковими якостями, легкої засвоюваністю, використовується як дієтичний продукт. Для неї характерний високий вміст перетравних білків, вуглеводів і зольних речовин, значна частина яких припадає на частку P, Ca, Fe (також вона багата Mn, Cu, Mg, Co і іншими мікроелементами). Білки гречки, що складаються головним чином з глобуліну і глютеніну, більш повноцінні, ніж білки злаків, і за поживністю і засвоюваністю не поступаються білкам зернових бобових.

Гречка - цінний медонос. За сприятливих умов збір меду з її посівів може досягати – 70 – 90 кг/га. Гречаний мед має високі цілющі властивості. З огляду на те, що вона запилюється перехресно, необхідно під час запилення вивозити на масиви гречки бджіл, з розрахунком 3-4 вулика/га. Таким чином, з 1га можна отримати ≈ 150 кг меду.

Велика роль гречки в агротехнічному відношенні. Вона швидко відростає, добре затінює ґрунт, пригнічує бур'яни, завдяки чому служить добрим попередником для багатьох культур.

Гречка має короткий вегетаційний період, тому її використовують в поукосних і пожнивних посівах, а також для пересіву загиблих озимих і ранніх ярих культур.

Метою дослідження є вивчення біологічних особливостей гречки, залежності її розвитку від агрометеорологічних умов в Черкаській області та їх вплив на формування врожайності гречки.

Розрахунки виконувалися на матеріалах паралельних спостережень за розвитком та формуванням врожаїв гречки і метеорологічними умовами за період з 1990 по 2009 роки по станціях Черкаської області.

Урожайність гречки по Черкаській області за досліджуваний період коливалася від 8,4 до 19,0 ц/га.

Амплітуда коливань урожайності гречки на початку досліджуваного періоду становить в середньому (12,8 – 15 ц/га), а в середині періоду вона збільшується і досягає 19 ц/га. Це говорить про те, що навіть за високого рівня культури землеробства ці відхилення залишаються значними, що підкреслює роль впливу погодних умов на формування урожайності гречки.

Відхилення від лінії тренду більш показові для оцінки коливань урожайності в наслідок агрометеорологічних умов, ніж відхилення від середніх багаторічних величин, тому що в цьому випадку приріст урожайності за рахунок підвищення культури землеробства вже врахований лінією тренду. З врахуванням цього положення побудовано графік відхилення урожайності гречки від лінії тренда (рис. 1).

На рис. 1 показано вплив агрометеорологічних умов окремих років на формування врожаю. Як видно із рис. 1, 10 років спостерігались позитивні відхилення. В ці роки складались сприятливі умови тепло та вологозабезпеченості для росту та формування врожаїв гречки. Впродовж ще 10 років спостерігались від'ємні відхилення в роки, коли, складались несприятливі умови погоди (посухи, суховії, град). Ймовірність появи років зі сприятливими та середніми агрометеорологічними умовами складає 50 % та рівень урожайності при цьому коливається від 12,8 до 19 ц/га. Роки з несприятливими агрометеорологічними умовами зростання гречки складають 50 % всіх випадків спостережень. В ці роки урожайність змінювалась від 8,4 до 12,8 ц/га.

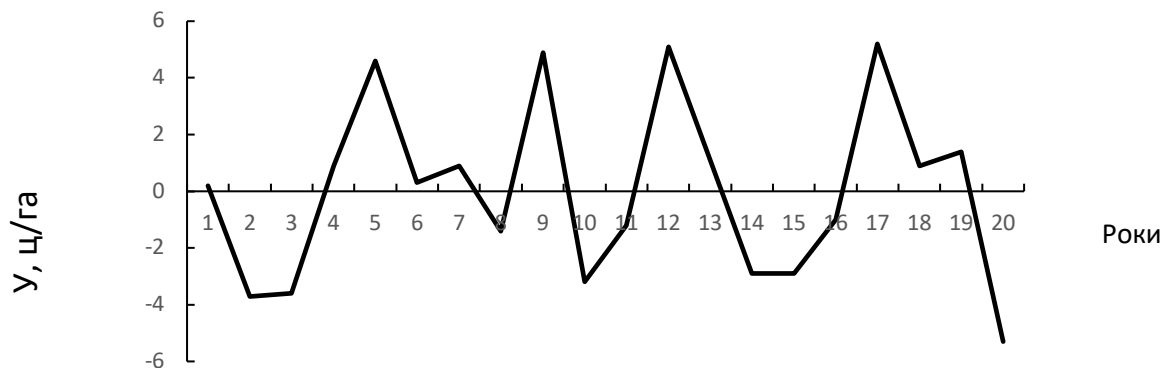

Рисунок 1 – Відхилення врожайності гречки в окремі роки від лінії тренда в Черкаській області.

За 20 років тривалість вегетаційного періоду у середньому складає 79 днів. Найбільша тривалість склала 109 днів (ст. Золотоноша), а найменша – 51 день з сумою активних температур 845°C (ст. Чигирин). Сумою активних температур за вегетаційний період гречка по області забезпечена в повній мірі. Сума активних температур коливається в межах від 907°C до 2040°C. Середня сума опадів в середньому становила 170 мм. Мінімальну кількість опадів зафіксовано на ст. Золотоноша – 67 мм, максимальну – на ст. Чигирин – 351 мм.

Сума дефіцитів насичення повітря вологою за період вегетації варіює від 431 до 1018 гПа. За вегетаційний період вологопотреба в середньому за 20 років склала 419 мм, а вологозабезпеченість – 47 %.

В цілому по області за вегетаційний період склалися добрі умови для росту і розвитку гречки.